

בש"פ 2781/21 - יניב מועלם נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 2781/21

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן

העורר: יניב מועלם

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' השופט ד' צרפתי) בבע"ח 54416-03-21 מיום 20.4.2021

בשם העורר: עו"ד אייל אלון; עו"ד יוסי חמצני

בשם המשיבה: עו"ד אורן סוקר

החלטה

1. נגד העורר ושלוש חברות שהיו בשליטתו, הוגש לבית המשפט המחוזי בנצרת כתב אישום ביום 5.8.2019 על שימוש בחשבוניות מס מזויפות כדי להונות את רשויות המדינה בסכומים ניכרים (ת"פ 9518-08-19). על כך מיוחסות לעורר עבירות שונות על חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975, ועל חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000. לימים הוגש כתב אישום לבית המשפט המחוזי בירושלים נגד אחד, אמיר האפרתי, על הפצת 3,289 חשבוניות מס מזויפות (ת"פ 10555-10-20; להלן: תיק האפרתי). חלק קטן מהן הגיעו לשימוש העורר באמצעות מתווך, בני ניסימוב (להלן: ניסימוב). ניסימוב מופיע בתור עד תביעה בכתב האישום נגד העורר, ומוסכם על הצדדים שהוא עד מהותי במשפט זה. ביום 24.3.2021 הודיעה המשיבה לעורר שנפתחה חקירה נגד ניסימוב (להלן: תיק ניסימוב). העורר ביקש לקבל לידי את חומר החקירה בתיק ניסימוב ואת רשימת חומר החקירה בתיק זה. מסמכים אלה הועברו לידי או צפויים להגיע אליו, ולכן אין צורך לדון בהם כאן. ההליך שלפניי נסב סביב בקשת העורר לקבל לידי את רשימת חומר החקירה בתיק האפרתי. לטענתו, מדובר בחומר חקירה בתיק שלו עצמו, ועל כן על המשיבה להעביר לו את הרשימה האמורה מכוח סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: החסד"פ).

2. בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' השופט ד' צרפתי) דחה ביום 20.4.2021 את בקשת העורר. נקבע שיש זיקה חלקית בין התיק של העורר לתיק האפרתי, אולם לא די בה כדי להצדיק עיון גורף בחומר הראיות בתיק האפרתי; שבשלב זה די במה שקבעה הרשות החוקרת בשאלה לאילו חומרים בתיק יש נגיעה לתיק של העורר; ושאינן לאפשר לעורר לערוך "מסע דיג" שיעכב את ניהול ההליך בעניינו ושעלול לפגוע במעורבים אחרים. בית המשפט ציין שאם יתגלה צורך מתאים בכך במהלך פרשת הראיות, יוכל העורר לבקש לקבל לידי חומר מתיק האפרתי בהתאם לסעיף 108 לחסד"פ.

3. מכאן הערר שלפניי. העורר טוען שהחומר שהועבר מתיק האפרתי הוא חומר שנוגע לניסימום ושמוין בידי החוקרים בתיק האפרתי; אולם אלה אינם מכירים את צורכי ההגנה בתיק של העורר, למשל המרכזיות של ניסימום באישום נגד העורר, ומכאן נדרש שיעבור בעצמו על רשימת חומר החקירה בתיק האפרתי. העורר מדגיש שאינו מבקש בשלב זה לעיין בחומר החקירה עצמו בתיק זה, אלא רק ברשימת חומר החקירה (ואולי בשלב הבא יבקש לעיין בחומר נוסף, בהתאם למה שיעלה מהרשימה), ולכן לא תיפגע כעת הפרטיות של המעורבים בתיק; ועל כל פנים, אפשר להשחיר חומרים שחוסים תחת הגנת הפרטיות. עוד נטען שיש להעביר את החומר לפני תחילת פרשת הראיות כדי להתכונן אליה כראוי.

4. המשיבה טוענת שאין מקום למסור לעורר את רשימת חומר החקירה בתיק האפרתי. לגישה, מדובר ב"מסע דיג" שיעכב את הדיון ושיפגע בפרטיות העדים בתיק זה. עוד נטען שהעורר לא הצביע על היפותזה שלפיה החומר בתיק האפרתי יסייע בהגנתו, אלא מדובר בעד שולי בתיק האפרתי שמעיד גם בתיק של העורר. המשיבה מסרה שבמהלך הדיון בתיקו יוכל העורר לפנות בבקשה מתאימה לפי סעיף 108 לחסד"פ, ושהתובע בתיק יעבור על חומר הראיות בתיק האפרתי ויבדוק אם יש בו חומר נוסף שנחשב לחומר חקירה בעניינו של העורר ושיש להעביר לו.

5. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, הגעתי למסקנה שלעת הזו דין הערר להידחות. כידוע, המבחן לזיהוי חומר חקירה לפי סעיף 74 לחסד"פ הוא מבחן הרלוונטיות של החומר להגנת הנאשם בהתאם ל"טיבו של החומר ומידת זיקתו לסוגיות הנדונות בהליך הפלילי אשר במסגרתו הוא מבוקש" (בש"פ 11042/04 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(4) 203, 206 (2004)). ראו גם בש"פ 8252/13 מדינת ישראל נ' שיינר, פ"ד סו(3) 442, 457-458 (2014)). חומר חקירה עשוי להיות גם חומר שנאסף בחקירה בהליך אחר, ובלבד שהוא עשוי להיות רלוונטי במישרין או בעקיפין לשאלות שעומדות להכרעה במשפט של הנאשם. עם זאת, מבחן הרלוונטיות אינו לוכד ברשתו "חומרים שנגיעתם להגנתו [של הנאשם] ערטילאית, רחוקה, שולית או ספקולטיבית" (בש"פ 2948/19 טייב נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (15.5.2019)). סייג זה נכון במיוחד לחומר בתיק חקירה אחרים מפני שלגביו -

"מתעוררים אינטרסים נוגדים כגון ההגנה מפני שיבוש החקירות, הגנה על מקורות מודיעיניים וכן הגנה על זכויות צדדים שלישיים ובהם עדים ומתלוננים ... בחומרים מעין אלה - שנראים על פניהם מרוחקים מהאישום - נקבע בפסיקתנו כי יש צורך 'ביסוד של ממש להשערה של הנאשם כי החומר ישפיע על בירור האישום נגדו'" (שם). ראו גם בש"פ 268/21 דרור נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (24.1.2021).

6. מלאכת מיון החומר לחומר חקירה ולחומר שאינו כזה, נתונה בידי המשטרה והפרקליטות. ההנחה היא שהן עושות מלאכתן נאמנה, במקצועיות ובלי פניות (בש"פ 7064/08 מדינת ישראל נ' ברקו, פ"ד סג(2) 453, 483 (2009)); בש"פ 1378/20 זגורי נ' מדינת ישראל, פסקה 56 (7.4.2020)). הנאשם רשאי להשיג על הסיווג שערכו, לפי

סעיף 74(ב) לחסד"פ. במקרה שלפניי הודיעה המשיבה כי התובע בתיק של העורר יעבור על החומר בתיק האפרתי ויבחן אם יש חומר נוסף שנחשב לחומר חקירה בעניינו של העורר. זו דרך המלך לתת בשלב זה לעורר את מבוקשו מתיק האפרתי. חזקה על התובע, אשר מכיר את התיק של העורר, שיבחן כראוי את החומר, בין היתר על בסיס הזיקה בין התיקים (לזיקה מסוג זה ראו למשל בש"פ 1965/21 נתניהו נ' מדינת ישראל, פסקאות 37-39 (11.4.2021)). כמובן, לפני העורר פתוחה האפשרות להשיג כאמור על הסיווג אם יהיה צורך בכך; אם מהחומר שיימסר יעלה שבתיק האפרתי קיים חומר חקירה נוסף בעניין העורר, טענותיו שמורות לו לפי סעיף 74 לחסד"פ; וגם המסלול של סעיף 108 לחסד"פ נתון לו במקרה מתאים.

הערר נדחה אפוא.

ניתנה היום, כ"א באייר התשפ"א (3.5.2021).

ש ו פ ט